Mokřady z.s.
Popice 79, 586 01 Jihlava, IČO 22763198
www.mokrady.wbs.cz

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

z činnosti spolku Mokřady z.s.

v roce 2019

Jaromír Maštera

prosinec 2019

Činnost spolku Mokřady a jeho členů byla v roce 2019 finančně podpořena z dotačních programů Program péče o krajinu (MŽP), Ochrana biodiverzity (ČSOP, MŽP a Lesy ČR s.p.), Rozvoj pozemkových spolků (ČSOP, MŽP), od Statutárního města Jihlava, Kraje Vysočina, Olomouckého kraje, AOPK ČR a od několika dalších soukromých dárců. Děkujeme!

Děkujeme též všem vlastníkům pozemků, kteří nám umožnili realizaci opatření na svých pozemcích v roce 2019 – jmenovitě jde o města Jihlava, Stříbro a Rokycany, městyse Kamenice u Jihlavy a Křižanov, obce Lavičky, Pozdeň, Hodice, Nadějov, Kostelní Myslová a Pavlov (u Stonařova), Státní pozemkový úřad, Český svaz ochránců přírody, Královskou kanonii premonstrátů na Strahově, Agro Posázaví a dále min. o 14 soukromých vlastníků pozemků.

Za dobrou spolupráci děkujeme zejména Pobočce ČSO na Vysočině, ZOO Jihlava, Gymnáziu Ad Fontes Jihlava, ZŠ Otokara Březiny v Jihlavě, skupině go-offroad, ČSOP Jihlava, ČSOP Náměšťské rybníky, městu Jihlava, obci Pavlov, obci Lavičky, obci Hodice, spolku Jihlava-Pístov, ZŠ a MŠ Dušejov, ZŠ a MŠ Kamenice, spolku Naše příroda a organizaci Save the Frogs!.

Viz též: http://mokrady.wbs.cz/Spolupracujeme.html

Výroční zpráva spolku Mokřady z.s. 2019

Mgr. Jaromír Maštera
Jihlava, prosinec 2019

OBSAH:

1. ÚVOD # 4
2. PŘEHLED ČINNOSTI V ROCE 2019 # 4
2.1 Záchranné transfery obojživelníků # 4
2.2 Průzkumy a kontroly lokalit # 5
2.3 Jednání s vlastníky, úřady a odborníky # 6
2.4 Akce pro veřejnost a přednášky # 7
2.5 Informační panely a zpřístupnění lokalit # 16
2.6 Internetové stránky # 17
2.7 Praktická péče o mokřady a rybníky # 18
2.7.1 Rančířovský Okrouhlík # 19
2.7.2 Březina # 20
2.7.3 Lesnovské mokřady # 21
2.7.4 Kvášovec # 23
2.7.5 Hulišťata # 24
2.7.6 Mokřady v Řehořově # 25
2.7.7 VVP Stříbro # 26
2.7.8 VVP Rokycany # 26
2.7.9 Na hádkách # 27
2.7.10 Rybníček na Skalce – mokřadní učebna # 28
2.7.11 Hosovské rybníčky # 29
2.7.12 Ředkovský mlýn # 30
2.7.13 U Filipova # 31
2.7.14 Nad Ovčírnou # 31
2.7.15 Pod Lyžařem # 32
2.7.16 V Seči # 32
2.7.17 Čtyři chráněná území u Protivínova # 33
2.7.18 Žleby - Pastouška # 34
2.7.19 Nadějovské nivy # 35
2.7.20 Rychtářský rybník # 36
2.7.21 U Měšína # 37
2.7.22 Jezdovické rašeliniště # 37
2.7.23 V hatích # 38
2.7.24 Borovinka # 39
2.7.25 Bednárník # 40
2.7.26 Staviště # 40
2.7.27 Červený Hrádek # 41
2.7.28 Ochoz # 41
2.7.29 Mokřady u Hřešic – 2 lokality # 42
2.7.30 Popický rybník # 42
2.7.31 Dolní Bradlo # 43
2.7.32 Brejlovský rybník # 43
2.7.33 Mokřadní učebna Kalvárie # 44
2.7.34 Smrčkovské rybníky # 44
2.7.35 Horní Jilmík # 45
2.7.36 Železná dolina # 45
3. VÝSLEDKY PRÁCE 2019 # 46
4. HOSPODAŘENÍ V ROCE 2019 # 58
5. VÝHLED NA DALŠÍ ROKY # 58

1. ÚVOD

Spolek Mokřady z.s. (dále jen „Mokřady“) měl i v osmém roce své existence bohatou činnost. Spolek Mokřady organizoval a prováděl záchranné transfery obojživelníků, prováděl a organizoval průzkumy a kontroly svých lokalit, jednal s vlastníky, úřady a odborníky, realizoval několik přednášek a akcí pro veřejnost, aktivně se účastnil dalších akcí pro veřejnost, provozoval internetové stránky s osvětovou funkcí, vytvořil 5 nových informačních panelů a staral se o ty z předchozích let, zpřístupnil lokality pro veřejnost a prováděl péči o řadu mokřadních lokalit (včetně rybníků), prostřednictvím svého pozemkového spolku. Celkem bylo na letošních 40 zájmových lokalitách v roce 2019 odpracováno nejméně 1 400 hodin a na realizaci se podílelo minimálně 80 osob (členové, spolupracující organizace, školy a osoby, veřejnost). Spolek Mokřady měl na konci roku 2019 dvacet dva členů.

Pozn.: Na členské schůzi dne 2.2.2019 bylo rozhodnuto o změně názvu spolku z původního „Mokřady - ochrana a management z.s.“ na „Mokřady z.s.“. Od toho dne je tedy používán nový (zkrácený) název a došlo také následně k úpravě loga.

2. PŘEHLED ČINNOSTI V ROCE 2019

2.1 Záchranné transfery a migrace obojživelníků

V roce 2019 jsme organizovali a realizovali záchranné transfery obojživelníků u rybníka Sviták a zajišťovali migraci obojživelníků u Jarošovského Kacíře u Myslibořic.

Záchranné transfery u Svitáku

Záchranné transfery obojživelníků u rybníka Sviták u Dušejova probíhaly v roce 2019 opět za spolupráce z.s. Mokřady, ZŠ a MŠ Dušejov, ČSOP Jihlava a místních dobrovolníků. Transfery byly finančně podpořeny ČSOP a MŽP v rámci programu Ochrana biodiverzity.
Instalaci dočasných zábran s odchytovými nádobami prováděli členové Mokřadů, ČSOP Jihlava a několik místních dobrovolníků, vlastní záchranné transfery pak prováděli členové Mokřadů a zejména děti a učitelé ze ZŠ a MŠ Dušejov. V letošním roce bylo přeneseno 1648 jedinců pěti druhů obojživelníků (hlavně ropuchy obecné a blatnice skvrnité.

Obr. 1: Zábrany u Svitáku – pracovní tým po instalaci zábran (březen 2019)

Zajištění migrace obojživelníků u Jarošovského Kacíře

V lokalitě Jarošovský Kacíř u Myslibořic se připravují trvalé zábrany. Letos jsme zde opět instalovali pouze naváděcí zábrany do propustku, bez záchranných přenosů. Práce byly finančně podpořeny Krajem Vysočina.

Obr. 2: Instalace naváděcích zábran u Jarošovského Kacíře (březen 2019)

2.2 Průzkumy a kontroly lokalit

Členové spolku Mokřady provádějí a organizují průzkumy lokalit každoročně ve třech úrovních. Jde o prvotní průzkumy lokalit, kde lokalitu hodnotí s ohledem na její význam a lokalizaci opatření, provádějí fotodokumentaci a zkušební výkopy rýčem v případě plánování tůní. Dále jde o průzkumy a kontroly lokalit, kde provádějí namátkově v průběhu roku na starších i nových lokalitách sledování různých skupin organismů a pak také o namátkové průzkumy, které provádějí v průběhu vlastních managementových opatření.

Nejdůležitějšími průzkumy jsou pak botanické a zooologické před zahájením péče na lokalitách a průzkumy po 5 a více letech od realizace. V roce 2019 byly prováděny průzkumy na šesti lokalitách, konkrétně šlo o průzkumy rostlin (Jan Oulehla), motýlů (Ivo Dvořák), obojživelníků a plazů (Jaromír Maštera, Jan Dvořák), ptáků (Tibor Neskromník) a sociálních blanokřídlých (Klára a Pavel Bezděčkovi). Průzkumy proběhly v lokalitách Lesnovské mokřady, U Kuchyňky, Pískovna u Svitav, Ochoz, U Měšína a Hulišťata.

Biologické průzkumy byly finančně z části podpořeny ČSOP a MŽP v rámci programu Ochrana biodiverzity, zčásti jsme je hradili z vlastních zdrojů členů spolku. Všechny prvotní a průběžné namátkové průzkumy pak provádíme zcela bez dotačních příspěvků.

Obr. 3: Z průzkumu obojživelníků v lokalitě Lesnovské mokřady (květen 2019)

Obr. 4: Prvotní obhlídka lokality vhodné k vyhloubení menších tůní (únor 2019)

2.3 Jednání s vlastníky, úřady a odborníky

Tak jako v předchozích letech jsme jednali v průběhu roku 2019 s různými vlastníky, úřady a odborníky. Jednání probíhala písemnou formou, osobními kontakty a společnými jednáními v terénu. S žádostmi o souhlasy s realizací opatření a dlouhodobějšími dohodami o užívání (výpůjčky, nájmy atd.) oslovujeme obce, města, stát i soukromé vlastníky. Tato významná činnost je prováděna členy Mokřadů téměř vždy zdarma, na vlastní náklady. Jen menší část aktivit byla podpořena v rámci programu ČSOP na podporu rozvoje pozemkových spolků.

2.4 Akce pro veřejnost a přednášky

V roce 2019 jsme pořádali opět několik akcí pro veřejnost a také jsme zajišťovali několik přednášek. Mezi nejvýznamnější patřily akce „Pojďte s námi za žábami“, exkurze k Mezinárodnímu Dni ochrany žab (Žabí den) a bagrování pro veřejnost. Aktivně se též účastníme různých jiných akcí, které sami nepořádáme (zajišťujeme zde část programu).

Následuje přehled všech akcí, kterých bylo celkem 19:

únor 2019

- přednášky Jaromíra Maštery o revitalizaci mokřadu nad Kulatinou a Richarda Kabelky o vzestupu a pádu zelených skokanů na semináři k ochraně přírody v Telči
- přednáška Jaromíra Maštery o obojživelnících Vysočiny a jejich ochraně v Pelhřimově

březen 2019

- budování nové tůně nad Ovčírnou u Uhřínovic, spolu se studenty z Prahy a ZŠ Otokara Březiny z Jihlavy

duben 2019

- slavnostní otevření Mokřadní učebny Skalka v Jihlavě, za účasti zástupců města, kraje, spolupracujících osob a organizací, a také širší veřejnosti
- požehnání Mokřadní učebny Skalka, které provedl pan farář Božik od kostela sv. Jakuba
- Mokřadní hry na Dni Země v ZOO Jihlava – stanoviště o mokřadech s přírodovědnými hrami pro děti a postery o mokřadech; spolupráce se ZOO Jihlava (minimálně desítky návštěvníků stanoviště)
- Žabí den pod Ochozem – akce pro veřejnost k „Save the Frogs Day“ (Mezinárodní den ochrany žab) na mokřadech pod Ochozem u Netína, s ukázkami obojživelníků a hrou pro děti, zakončená občerstvením u ohně (cca 40 účastníků)

květen 2019

- „Žabí víkend“ u Rančířovského Okrouhlíku (3 akce v jedné) – v sobotu akce Pojďte s námi za žábami!, v pátek exkurze pro místní a v neděli pro spolek Osada Okrouhlík – exkurze s ukázkami živých obojživelníků a žabími hrami, s opékáním buřtů na závěr (celkem min. 80 účastníků)
- exkurze s ukázkami obojživelníků u Světlé nad Sázavou pro Editum o.p.s.
- exkurze s ukázkami obojživelníků na Lesnovské mokřady pro 2 třídy jihlavské ZŠ Kollárova
- exkurze s úpravou tůně v lokalitě Žleby v Pístově, s jihlavským Gymnáziem Ad Fontes (15 účastníků)
- vedení dvoudenního terénního semináře AOPK k obojživelníkům a plazům – na lokalitách Dolní Bradlo, Skalka, Pístovské mokřady, Lesnovské mokřady, Pávov, V Seči, Popický a Vílanecká střelnice (cca 60 účastníků)

červen 2019

- dvě exkurze po lokalitě Šilhánky pro účastníky národního kola přírodovědné soutěže Zlatý list, zajištění stanoviště k obojživelníkům a plazům na stezce

září 2019

- Mokřadní hry na Pístovské pouti – stanoviště o mokřadech s přírodovědnými hrami pro děti a postery o mokřadech (pár desítek návštěvníků stanoviště)
- obnova tůní pro ropuchu zelenou v Řehořově, spolu se ZŠ Kamenice u Jihlavy (20 účastníků)

- bagrování pro veřejnost na offroad akci na Pístovských mokřadech; spolupráce s go-offroad (min. desítky účastníků na našem stanovišti)

říjen 2019

- obnova části litorálu zarostlého orobincem v lokalitě Hosovské rybníčky – s jihlavským Gymnáziem Ad Fontes (15 účastníků)

Pouze čtyři z uvedených akcí pro veřejnost byly částečně nebo úplně finančně podpořeny. Většina akcí (včetně těch všech největších) byla realizována členy spolku Mokřady zdarma v jejich volném čase a na jejich náklady.

Děkujeme všem co nám pomáhali se zajištěním aktivit na akcích pro veřejnost!

Obr. 5: Přednáška Richarda Kabelky o „zelených“ skokanech (únor 2019)

Obr. 6: Dokončování nové tůně v lokalitě Ovčírna (březen 2019)

Obr. 7: Slavnostní otevření nové Mokřadní učebny Skalka v Jihlavě (duben 2019)

Obr. 8: Přestřižení „pásky“ se ujal vodník za Mokřady a Ing. Laštovička za město Jihlava (duben 2019)

Obr. 9: Požehnání Mokřadní učebny Skalka (duben 2019)

Obr. 10: Mokřadní skládačky na Dni Země v ZOO Jihlava (duben 2019)

Obr. 11: Ukázky obojživelníků na Žabím dnu pod Ochozem (duben 2019)

Obr. 12: Exkurze s odchytem vodních živočichů na Žabím dnu pod Ochozem (duben 2019)

Obr. 13: Jedna z exkurzí během Žabího víkendu u Rančířovského Okrouhlíku (květen 2019)

Obr. 14: Pojďte s námi za žábami! u Rančířovského Okrouhlíku – ukázky živočichů (květen 2019)

Obr. 15: Obří mlok pomáhá s novou tůní během akce Pojďte s námi za žábami! (květen 2019)

Obr. 16: Jedna z her pro děti během žabího víkendu – modelování z jílu z výkopu tůně (květen 2019)

Foto: Aneta Mašterová

Obr. 17: Exkurze pro žáky ZŠ Kollárova na Lesnovské mokřady (květen 2019)

Obr. 18: Jedna z exkurzí na semináři AOPK ČR – zde na Pístovských mokřadech (květen 2019)

Obr. 19: Obnova zarostlých tůní pro ropuchu zelenou v Řehořově se ZŠ Kamenice (září 2019)

Obr. 20: Redukce porostů orobince na Hosově se studenty gymnázia Ad Fontes (říjen 2019)

2.5 Informační panely a zpřístupnění lokalit

V roce 2019 jsme vytvořili a osadili **informační panely** do lokalit U Brůdku a Hliniště. Dále jsme ve spolupráci s ČSOP Jihlava vytvořili a osadili 3 informační panely do nové Mokřadní učebny Skalka. Infopanely byl finančně podpořeny ČSOP v rámci podpory rozvoje pozemkových spolků a městem Jihlava. V lokalitě Nadějovské nivy jsme vytvořili zemní **přístupové chodníky** do části mokřadu. Kosením jsme také **udržovali** přístupové stezky a okolí dalších panelů z předchozích let. Kromě klasických informačních panelů dále umisťujeme na většině lokalit jednoduché informační cedule pro veřejnost formátu A4. Zveme tímto všechny k návštěvě lokalit v naší péči!

Obr. 21: Usazování nejmenšího z infopanelů do mokřadní učebny Skalka (březen 2019)

Obr. 22: Osazený infopanel o mokřadech a péči o lokalitu Hliniště (listopad 2019)

2.6 Internetové stránky

Členové výboru spolku Mokřady provozují internetové stránky **www.mokrady.wbs.cz** a **www.obojzivelnici.wbs.cz**. Stránky spolku obsahují kromě přehledu našich aktivit i různé informace o mokřadech, tůních, jsou zde k dispozici různé prezentace a literatura týkající se mokřadů, ochrany a péče o ně. Stránky obojživelníci ČR se snaží informovat o všem důležitém ohledně této velmi ohrožené skupiny živočichů.

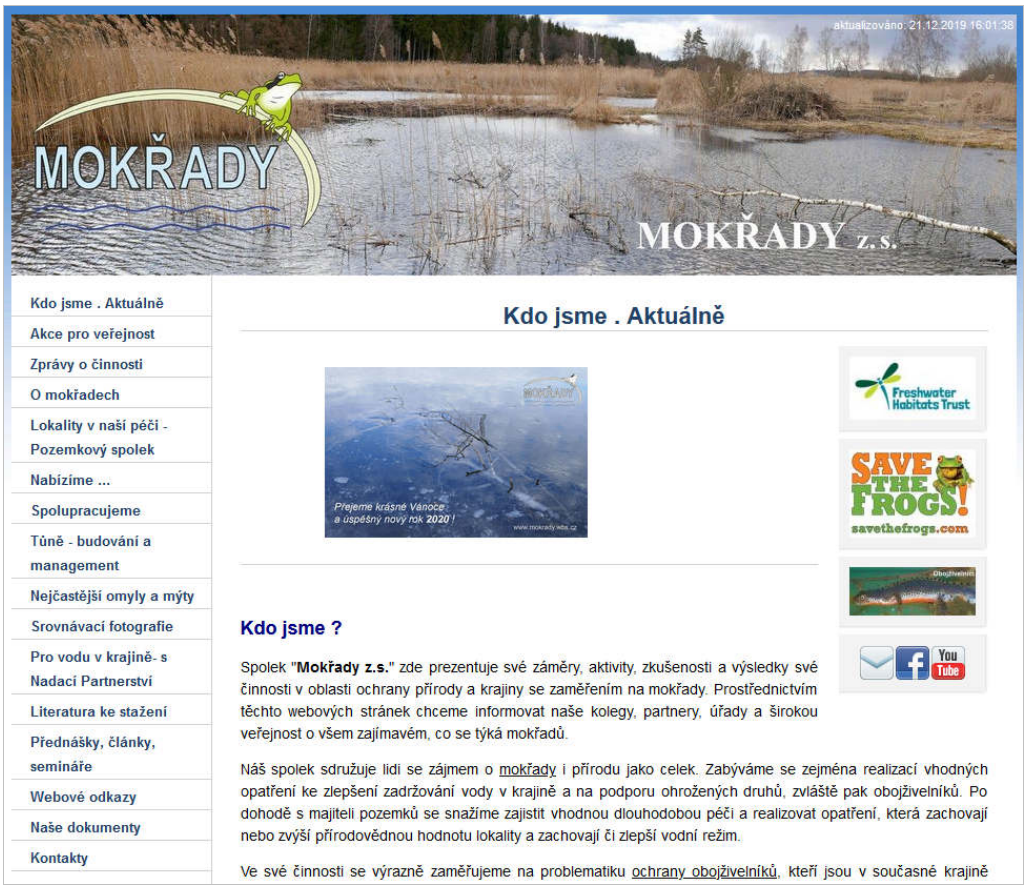

Obr. 23: Úvodní stránka webu Mokřady z.s. na konci roku 2019

Obr. 24: Úvodní stránka webu Obojživelníci ČR na konci roku 2019

2.7 Praktická péče o mokřady a rybníky

Spolek Mokřady se ve své činnosti zaměřuje zejména na **zadržení vody v krajině, zlepšování vodního režimu lokalit** a **podporu populací nejohroženějších druhů obojživelníků**, zejména pak kuňky ohnivé, kuňky žlutobřiché, čolka velkého, skokana ostronosého a ropuchy krátkonohé.

V roce 2019 členové spolku Mokřady prováděli opatření na 40 lokalitách – Rančířovský Okrouhlík, Březina, Lesnovské mokřady, Kvášovec, Hulišťata, Řehořov, VVP Stříbro, VVP Rokycany, Na hádkách, Skalka, Hosovské rybníčky, Ředkovský mlýn, Filipov, Lyžař, V Seči, 4 chráněná území u Protivanova, Žleby, Nadějovské nivy, Rychtářský rybník, U Měšína, Jezdoviské rašeliniště, V hatích, Borovinka, Bednárník, Staviště, Červený Hrádek, Ochoz, Mokřady u Hřešic (2 lokality), Popický rybník, Dolní Bradlo, Brejlovský rybník, Kalvárie, Smrčkovské rybníky, Horní Jilmík a Železná dolina.

Na osmi lokalitách bylo prováděno pouze kosení, na ostatních šlo o více různých opatření nebo o jiná opatření než kosení. Péče o lokality (managementové zásahy) je v téměř všech případech zaštítěna akreditovaným pozemkovým spolkem Mokřady – 4 z uvedených lokalit byly opečovávány ve spolupráci s jinými spolky a na 5 lokalitách byly zásahy prováděny po dohodě s AOPK a Olomouckým Krajem. Celkem bylo na zájmových lokalitách odpracováno v roce 2019 nejméně 1 400 hodin.

Činnost pozemkového spolku Mokřady (péči o mokřady) a jeho členů v roce 2019 finančně podpořilo zejména Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím dotačního programu „Program péče o krajinu“ (PPK), dále ČSOP v rámci podpory rozvoje pozemkových spolků a Ochrany biodiverzity, Statutární město Jihlava, Kraj Vysočina, Olomoucký Kraj a v menší míře také několik soukromých dárců. Děkujeme! Poměrně velká část prací na lokalitách v roce 2019 byla, podobně jako v minulých letech, prováděna členy spolku Mokřady zdarma, na jejich vlastní náklady.

Opatření na jednotlivých zájmových lokalitách prováděli členové a spolupracovníci našeho spolku, na některých lokalitách i ve spolupráci s veřejností. Všem tímto děkujeme! Děkujeme též majitelům pozemků, kteří nám umožnili realizaci těchto opatření!

Obr. 25: Jedna z tůní na Vílanecká střelnici - 1,5 roku po vyhloubení (květen 2019)

2.7.1 **Rančířovský Okrouhlík** (Rančířov)

O mokřady nad Rančířovský Okrouhlíkem pečujeme již od roku 2009. V roce 2019 jsme zde díky podpoře z Programu péče o krajinu provedli opět mozaikovité kosení na celkové ploše 2 300 m^2 a na vlastní náklady a z části z darů jsme u několika tůní strojně upravili valy a zajílovali průsaky. Vznikly zde dvě drobné nové tůně (cca 5 m^2), jedna z nich v rámci akce Pojďte s námi za žábami.

Obr. 26: Mozaikovité kosení luk nad Rančířovským Okrouhlíkem (červenec 2019)

Obr. 27: Oprava průsaků jedné z tůní nad Rančířovským Okrouhlíkem (listopad 2019)

2.7.2 **Březina** (Dudín)

V lokalitě Březina jsme zahájili péči o části mokřadů v letošním roce. Za podpory Programu péče o krajinu jsme zde v roce 2019 vybagrovali 5 tůní o velikostech 15, 35, 55, 250 a 290 m^2. V souvislosti s tůněmi došlo i k přerušení některých meliorací a navrácení potoků na povrch. Na několika místech jsme také prováděli zkušební výkopy v trasách meliorací pro ověření vydatnosti pro plánování dalších zásahů v lokalitě, jejichž cílem je postupná revitalizace co největší části mokřadů. Za pomoc s plánováním revitalizačních zásahů děkujeme Ing. Pavlu Pokornému.

Obr. 28: Hloubení jedné z menších tůní nad Rybníkem Březina (říjen 2019)

Obr. 29: Hloubení tůně 250 m^2 na pastvině v lokalitě Březina (říjen 2019)

2.7.3 Lesnovské mokřady (Bedřichov u Jihlavy)

O Lesnovské mokřady pečujeme od roku 2013 (Kulatina a mokřady), resp. 2016 (Luční rybník a mokřady). V roce 2019 jsme za podpory programu Ochrana biodiverzity (ČSOP) mozaikovitě pokosili velkou část mokřadů a část rákosiny rybníka, o celkové výměře 6 100 m^2. Zdarma, na vlastní náklady členů spolku jsme pak provedli prořezávku náletových dřevin na několika místech lokality, ručně jsme ucpávali průsaky rybníka Kulatina a upravovali přeliv Lučního rybníka. Díky tomu mohl být Luční rybník napuštěn na úroveň, na které už pravděpodobně nebyl nejméně 50 let. Na podzim jsme u obou rybníků provedli výlovy (jsou zde nízké rybí obsádky).

Obr. 30: Kosení části rákosiny Lučního rybníka (leden 2019)

Obr. 31: Ruční oprava jednoho z průsaků rybníka Kulatina (březen 2019)

Obr. 32: Mozaikovité kosení mokřadů nad Kulatinou (červenec 2019)

Obr. 33: Výlov Lučního rybníka na Lesnově (říjen 2019)

2.7.4 **Kvášovec** (Mladé Bříště)

V mokřadu Kvášovec jsme v letošním roce zahájili realizaci prvních opatření. Šlo o čtyři tůně o velikostech 60, 70, 150 a 250 m^2, finančně podpořené v rámci Programu péče o krajinu. V souvislosti s dvěma tůněmi došlo i k přerušení některých meliorací a navrácení drobného potůčku na povrch.

Obr. 34: Bagrování největší tůně na Kvášovci (září 2019)

Obr. 35: Dodatečné úpravy valů a tůní v Kvášovci (říjen 2019)

2.7.5 **Hulišťata** (Kostelní Myslová)

O lokalitu Hulišťata se naši členové starají již od roku 2009. V letošním roce jsme zde za finanční podpory od soukromých dárců (část prací byla na vlastní náklady členů) provedli strojní úpravy valů některých tůní, jílování průsaků a strojní obnovu jedné ze zazemněných tůní (30 m^2).

Obr. 36: Obnova mělké tůně v lokalitě Hulišťata (listopad 2019)

Obr. 37: Zpovolnění a snížení valu a oprava průsaků u velké tůně na Hulišťatech (listopad 2019)

2.7.6 Mokřady v Řehořově (Řehořov)

V Řehořově se již od roku 2006 staráme o obojživelníky, rozmnožující se v místní požární nádrži. Od roku 2017 též pečujeme o malý mokřad nad rybníkem Pod Vsí. V roce 2019 jsme zde za podpory Programu péče o krajinu provedli opakované ruční kosení na ploše 330 m^2 a ve spolupráci se ZŠ Kamenice u Jihlavy jsme zde částečně obnovili zarůstající tůně – tůně i kosení jsou totiž na podporu ropuchy zelené, která vyžaduje nezarostlé plochy i tůně.

Obr. 38: Úklid travní hmoty u tůní v Řehořově (červenec 2019)

Obr. 39: Ruční obnova tůní v Řehořově (září 2019)

2.7.7 VVP Stříbro (Těchlovice u Stříbra)

V části bývalého vojenského prostoru u Stříbra realizujeme opatření na podporu ohrožených druhů od roku 2014. V lokalitě probíhaly v roce 2019 řízené pojezdy offroadů, které zajišťuje na vlastní náklady go-offroad.

Obr. 40: Vytyčená cenná tůň v ploše s možnými celoročními pojezdy offroadů (červen 2019)

2.7.8 VVP Rokycany (Rokycany)

O části bývalého vojenského prostoru u Rokycan pečujeme od roku 2016 s cílem podpory ohrožených druhů (zejména obojživelníků). V letošním roce zde probíhaly v menší míře řízené pojezdy offroadové techniky, na vlastní náklady účastníků akcí.

Obr. 41: Řízené pojezdy ve VVP Rokycany (prosinec 2019)

2.7.9 Na hádkách (Záborná)

Na mokřadu Na hádkách provádíme opatření na podporu ohrožených druhů od roku 2011. V letošním roce jsme zde za podpory programů Ochrana biodiverzity a Programu péče o krajinu mozaikovitě pokosili většinu mokřadu (na celkové ploše 1900 m^2), provedli prořezávku náletových dřevin na ploše 300 m^2 a strojně jsme zde vyhloubili 7 nových tůní o velikostech 5, 5, 8, 80, 50, 100 a 160 m^2. U některých stávajících tůní jsme mírně poupravili valy, opravili průsaky a dvě starší tůně jsme částečně obnovili.

Obr. 42: Úklid travní hmoty z hlavní plochy mokřadu (srpen 2019)

Obr. 43: Hloubení jedné z nových tůní Na hádkách (říjen 2019)

2.7.10 Rybníček na Skalce – mokřadní učebna Skalka (Jihlava)

Péči o bývalé koupaliště, dnes rybníček a mokřadní učebnu Skalka, jsme zahájili v roce 2018. Za finanční podpory města Jihlava jsme zde na jaře dokončili opravné a údržbové práce (včetně oprav zjištěných průsaků) na vodní ploše a ve spolupráci s ČSOP Jihlava jsme zde osadili tři informační panely a jednoduché lavičky – tím byla mokřadní učebna dokončena. Vzhledem k tomu, že do rybníčku někdo nasadil okrasné karasy a ti se zde hojně vytřeli (větší množství ryb není dobré s ohledem na obojživelníky a další živočichy), museli jsme udělat na podzim výlov s cílem odstranění těchto ryb.

Obr. 44: Ukotvování odlomené části kmene topolu již dříve padlého do rybníčku (březen 2019)

Obr. 45: Z výlovu rybníčku v mokřadní učebně Skalka (listopad 2019)

2.7.11 Hosovské rybníčky (Hosov)

O Hosovské rybníčky soustavně pečujeme od roku 2017 (dříve jsme zde prováděli jen menší opatření). V roce 2019 jsme zde na vlastní náklady pokosili část porostů orobince v rybnících (cca 400 m^2), dále prováděli kosení hrází a ve spolupráci s Gymnáziem Ad Fontes jsme zde kopáním zredukovali část porostů orobince širolistého u dolního rybníčku.

Obr. 46: Úklid pokoseného orobince na Hosovských rybníčcích (únor 2019)

Obr. 47: Vytrhávání a vykopávání orobince, který nadměrně zarůstá dolní rybník (říjen 2019)

2.7.12 **Ředkovský mlýn** (Nová Ves u Světlé nad Sázavou)

V mokřadu pod Ředkovským mlýnem jsme za podpory Programu péče o krajinu v roce 2019 strojně vyhloubili čtyři tůně o velikostech 20, 60, 65 a 295 m^2. V souvislosti s tůněmi došlo i k přerušení některých meliorací a navrácení drobného potůčku na povrch.

Obr. 48: Hloubení největší tůně pod Ředkovským mlýnem (září 2019)

Obr. 49: Dokončování jedné z menších tůní pod Ředkovským mlýnem (září 2019)

2.7.13 U Filipova (Filipov)

Na malém mokřádku u Filipova (zčásti odvodněném) v CHKO Žďárské vrchy jsme v roce 2019 realizovali tři menší tůně o velikostech 20, 40 a 80 m^2. V souvislosti s tůněmi bylo potřebné provést drobnou prořezávku náletových dřevin. Záměr byl podpořen Agenturou ochrany přírody a krajiny a za spolupráci děkujeme majiteli pozemku.

Obr. 50: Bagrování první z tůní u Filipova (říjen 2019)

2.7.14 Nad Ovčírnou (Uhřínovice)

O část mokřadů u Uhřínovic se staráme od roku 2017. V letošním roce jsme zde opět ve spolupráci s vlastníkem a se studenty a žáky z Prahy a jihlavské ZŠ O. Březiny vytvořili novou menší tůň (cca 20 m^2), zdarma, na vlastní náklady.

Obr. 51: Jedna z tůní nad Ovčírnou z roku 2017 – a v pozadí právě vzniká nová (březen 2019)

2.7.15 Pod Lyžařem (Hybrálec)

Tůň pod Lyžařem jsme zrevitalizovali v roce 2013. V letošním roce jsme zde na vlastní náklady provedli drobné opravy na zemním valu – zajílování průsaků (díry od hlodavců).

Obr. 52: Oprava poškozeného valu tůně pod Lyžařem (březen 2019)

2.7.16 V Seči (Jersín)

O lokalitu V Seči (konkrétně dolní rybník v soustavě) pečujeme od roku 2015. V letošním roce jsme zajišťovali na vlastní náklady kosení hráze, menší opravy poškozené hráze od bobra a na podzim výlov rybníka. Rybník je nyní zimován, z důvodu potlačení střevličky východní (napouštěn bude od konce zimy).

Obr. 53: Kosení hráze rybníka V Seči dolní (květen 2019)

2.7.17 **Chráněná území u Protivanova** (Protivanov, Skřípov, Buková)

Za podpory Olomouckého kraje jsme v roce 2019 realizovali potřebná opatření ve zvláště chráněných územích na Drahanské vrchovině - Skřípovský mokřad, Rašeliniště v Klozovci, Pod Liščím kupem a Louky pod Skalami. Šlo o vytváření nových menších tůní (celkem 12), obnovu a opravu tůní (2), stržení drnu a další drobné zásahy ke zlepšení vodního režimu lokalit.

Obr. 54: Stržení drnu a tvorba mělké tůně na Skřípovském mokřadu (říjen 2019)

Obr. 55: Bagrování jedné z menších tůní pod Liščím kupem (říjen 2019)

Obr. 56: Hloubení nové menší tůně na Loukách pod Skalami (říjen 2019)

2.7.18 Žleby – Pastouška (Pístov u Jihlavy)

O lokalitu Žleby pečujeme od roku 2012. V letošním roce jsme zde na vlastní náklady ve spolupráci s jihlavským Gymnáziem AdFontes upravili přítokovou část jedné z tůní, protože vlivem vývratů a dalších narušení terénu se voda z mokřadu odkláněla zčásti do kanálu.

Obr. 57: Úprava okraje jedné z tůní v lokalitě Žleby (květen 2019)

2.7.19 **Nadějovské nivy** (Nadějov)

O mokřad pod Obecním rybníkem u Nadějova pečujeme od roku 2012. V letošním roce jsme zde za podpory Kraje Vysočina provedli pokosení mokřadu na ploše 900 m^2, prořezávku dřevin na celkové ploše 400 m^2 a strojně jsme zde vyhloubili 4 nové tůně o velikostech 20, 35, 90 a 110 m^2. U některých ze stávajících tůní jsme upravili a urovnali valy a do části mokřadu jsme úpravou valů vytvořili přístupovou pěšinu pro veřejnost.

Obr. 58: Prořezávka křoví v místě plánované menší tůně u Nadějova (listopad 2018)

Obr. 59: Hloubení jedné z nových tůní v Nadějovských nivách (listopad 2019)

2.7.20 Rychtářský rybník (Arnolec)

Na části mokřadů u Rychtářského rybníka jsme realizovali opatření v letech 2012-2015 a dále zde vlastník pozemků prováděl pastvu. V roce 2019 jsme strojně částečně obnovili největší tůň z roku 2012 a částečně též dvě menší tůně z roku 2014. Ve velké nejstarší tůni byl výskyt střevličky východní, takže odbahnění předcházelo vyčerpání vody a slovení těchto nežádoucích ryb. Také jsme zde museli provést prořezávku náletů u tůně a pokosení. Realizaci podpořil Kraj Vysočina.

Obr. 60: Čerpání vody z tůně a odchyt nežádoucích druhů ryb (říjen 2019)

Obr. 61: Částečná obnova velké tůně, vybudované v roce 2012 (říjen 2019)

2.7.21 U Měšína (Měšín)

O mokřad nedaleko Měšína se staráme od roku 2012. V letošním roce jsme zde na vlastní náklady pokosili část mokřadu, udělali drobnou prořezávku u tůní a ručně upravili valy u některých tůní a opravili průsaky.

Obr. 62: Úprava valu u jedné z tůní u Měšína (březen 2019)

2.7.22 Jezdovické rašeliniště (Jezdovice)

Na Jezdovickém rašeliništi jsme v roce 2019 za podpory Kraje Vysočina vytrhli staré pařezy a strojně strhli drn na ploše zhruba 600 m^2. Drn byl využit na zacpání odvodňovací strouhy, z pařezů a části drnů bylo vytvořeno zimoviště.

Obr. 63: Strhávání drnu a odstraňování smrkových pařezů z části rašeliniště (říjen 2019)

2.7.23 V hatích (Branišov u Jihlavy)

Lokalita V hatích je v dlouhodobé péči Pobočky ČSO na Vysočině a Ing. Pavla Pokorného. V roce 2019 jsme zde za podpory Kraje Vysočina ve spolupráci s výše uvedenými řešili úpravu hlubokého příkopu odvodňujícího část lokality. V příkopu jsme pomocí širokých zemních přehrážek vytvořili kaskádu tůní a části příkopu jsme zasypali (je předpokládáno samovolné další žádoucí zanášení tůní). V lokalitě vzniklo ještě několik drobných tůní a byly provedeny další drobné terénní úpravy.

Obr. 64: Tvorba nové tůně rozšířením a přehrazením původního odvodňovacího příkopu (březen 2019)

Obr. 65: Jedna z širokých zemních přehrážek v původním odvodňovacím příkopu (březen 2019)

2.7.24 **Borovinka** (Staré Hory)

O mokřady nad rybníkem Borovinka již delší dobu pečuje ČSOP Jihlava ve spolupráci s naším spolkem. V letech 2010-2011 se zde podařilo vyhloubit ručně několik menších tůní, proběhla prořezávka dřevin a louka byla pokosena. V letošním roce jsme zde za podpory Programu péče o krajinu opět ručně pokosili louku na ploše 900 m^2, udělali drobnou prořezávku dřevin a strojně zde vyhloubili tůně o velikostech 45, 15, 10, 35 a 90 m^2. U některých starších tůní jsme upravili jejich valy a zajílovali průsaky.

Obr. 66: Stahování pokosené travní hmoty na mokřadu u Borovinky (srpen 2019)

Obr. 67: Hloubení nových tůní na mokřadu u Borovinky (září 2019)

2.7.25 **Bednárník** (Osová)

Poškozený rybníček Bednárník je od loňského roku v péči ČSOP Náměšťské rybníky. V roce 2019 jsme zde ve spolupráci s touto ZO ČSOP provedli revitalizaci rybníčku. Strojně jsme upravili hráz a obnovili většinu zátopy a vyčistili výpusť. Proběhla také prořezávka břehů rybníčku. Záměr byl podpořen v rámci programu Ochrana biodiverzity od ČSOP.

Obr. 68: Obnova vodní plochy a úprava hráze a břehů rybníčka Bednárník (říjen 2019)

2.7.26 **Staviště** (Město Žďár, Lhotka)

Za finanční podpory od Agentury ochrany přírody a krajiny jsme na třech místech u potoka Staviště v roce 2019 strojně obnovovali tůně na podporu střevle potoční (4 tůně s nátokovými koryty).

Obr. 69: Obnova jedné z tůní na podporu střevle potoční v lokalitě Staviště(listopad 2019)

2.7.27 Červený Hrádek (Č. Hrádek)

Na malém mokřádku u Červeného Hrádku jsme obnovovali a hloubili několik menších tůní v roce 2017. V letošním roce jsme zde na vlastní náklady pokosili mokřad u tůní a ručně tři z tůní obnovili, resp. zredukovali v nich nadměrně narostlou hmotu vodních rostlin (je zde zřejmě velké množství živin a tůně rychle zarůstají, což např. kuňce nevyhovuje).

Obr. 70: Redukce orobince a dalších vodních rostlin z největší tůně u Červeného Hrádku (září 2019)

2.7.28 Ochoz (Olší nad Oslavou)

O mokřad pod rybníkem Ochoz pečujeme od roku 2012. V letošním roce jsme zde za podpory Programu péče o krajinu opět mozaikovitě pokosili louky na ploše 2200 m^2 a pokračovali jsme v mechanické likvidaci (vyrývání, kosení) invazního bolševníku velkolepého na ploše cca 400 m^2.

Obr. 71: Kosení hlavní luční plochy mokřadu pod Ochozem (červenec 2019)

2.7.29 Mokřady u Hřešic – U Brůdku a Bakovský potok (Hřešice)

O mokřady v nivě Bakovského potoka u Hřešic pečujeme od roku 2015, o mokřady U Brůdku od roku 2018. V roce 2019 jsme v obou lokalitách za podpory Programu péče o krajinu dvakrát (dvě seče) mozaikovitě pokosili mokřady u tůní na celkové ploše 2800 m^2.

Obr. 72: Mozaikovitě pokosený mokřad nad Babincem u Hřešic (červen 2019)

2.7.30 Popický rybník (Popice u Jihlavy)

Na mokřadech nad Popickým rybníkem probíhá naše péče již od roku 2010, od roku 2016 pak i na mokřadech pod Popickým rybníkem. V letošním roce jsme zde za podpory Programu péče o krajinu mozaikovitě pokosili louky na celkové ploše 2000 m^2. Lokalita je v užívání Pobočky ČSO na Vysočině, spolek Mokřady je kolektivním členem ČSO a o lokalitu se stará.

Obr. 73: Úklid travní hmoty nad Popickým rybníkem (červenec 2019)

2.7.31 **Dolní Bradlo** (Hosov)

O mokřady u rybníka Dolní Bradlo pečujeme od roku 2013. V roce 2019 jsme zde za podpory Kraje Vysočina provedli mozaikovité pokosení na ploše cca 2000 m^2.

Obr. 74: Mozaikovité kosení u tůní nad Dolním Bradlem (listopad 2019)

2.7.32 **Brejlovský rybník** (Křižanov)

O mokřad pod Brejlovským rybníkem pečujeme od roku 2013. V letošním roce jsme zde za podpory Programu péče o krajinu mozaikovitě pokosili louku na ploše 900 m^2 a provedli drobnou prořezávku náletu u tůní.

Obr. 75: Kosení a úklid travní hmoty na louce pod Brejlovským rybníkem (červenec 2019)

2.7.33 Mokřadní učebna Kalvárie (Jihlava)

U rybníka Kalvárie na Březinkách v Jihlavě jsme v roce 2016 vybudovali tzv. mokřadní učebnu. V letošním roce jsme zde na vlastní náklady prováděli údržbu této „učebny“, která spočívala v kosení části travnatých ploch u tůní a u poválkového chodníku.

Obr. 76: První seč v mokřadní učebně Kalvárie v Jihlavě (červen 2019)

2.7.34 Smrčkovské rybníky (Hodice)

Na mokřadech u Smrčkovských rybníků provádíme zásahy na podporu ohrožených druhů od roku 2017. V roce 2019 jsme zde za podpory programu Ochrana biodiverzity ručně mozaikovitě pokosili louku u prvních tůní na ploše 350 m^2.

Obr. 77: Hrabání sena na mozaikovitě pokoseném mokřadu u Smrčkovských rybníků (srpen 2019)

2.7.35 Horní Jilmík (Hodice)

O malou část mokřadu u rybníka Horní Jilmík pečujeme od roku 2013. V letošním roce jsme zde za podpory programu Ochrana biodiverzity zajistili mozaikovité pokosení části mokřadu u tůní na ploše cca 900 m^2.

Obr. 78: Kosení rákosiny u tůní u Horního Jilmíku (srpen 2019)

2.7.36 Železná dolina (Kamenice u Jihlavy)

Část mokřadů v lokalitě Železná dolina udržujeme od roku 2015, ve spolupráci se ZŠ Kamenice u Jihlavy. V roce 2019 jsme zde za podpory programu Ochrana biodiverzity ručně pokosili mokřady na ploše 820 m^2.

Obr. 79: Úklid trávy po mozaikovité seči v Železné dolině (září 2019)

3. VÝSLEDKY PRÁCE 2019

Na následujících fotografiích jsou prezentovány vybrané záběry z některých lokalit, kde byla v roce 2019 prováděna managementová opatření a další zajímavé fotografie z jiných lokalit.

Obr. 80: Naplněné tůně v lokalitě Dolní Bradlo (březen 2019)

Obr. 81: Kvetoucí prstnatce májové na mokřadu pod Ochozem (květen 2019)

Obr. 82: Tůně nad Rančířovským Okrouhlíkem po opravě průsaků (prosinec 2019)

Obr. 83: Tůně u rybníka Dolní Bradlo z ptačí perspektivy (duben 2019)

Obr. 84: Největší tůň na mokřadu pod Ochozem je opět plná vody, stejně jako ty další (duben 2019)

Obr. 85: Tůň a za ní extenzivně využívaný rybník V Seči dolní (květen 2019)

Obr. 86: Kosatce sibiřské na kosené ploše ve VVP Rokycany (červen 2019)

Obr. 87: Loni letněný prostřední Hosovský rybníček byl letos plný obojživelníků (červenec 2019)

Obr. 88: Kuňka žlutobřichá a bruslařka v loni obnovené tůni ve VVP Stříbro (červen 2019)

Obr. 89: Jedna z větších tůní v mokřadu nad Kulatinou na Lesnově (červenec 2019)

Obr. 90: Tůně nad Babincem v lokalitě Bakovský potok u Hřešic (červen 2019)

Obr. 91: Nová menší tůň u Březiny se rychle naplnila z meliorací (listopad 2019)

Obr. 92: Největší tůň v lokalitě Ředkovský mlýn (prosinec 2019)

Obr. 93: Loni zrevitalizovaný levý břeh Lučního rybníka na Lesnově (srpen 2019)

Obr. 94: Obnovené tůně pro ropuchu zelenou v Řehořově (prosinec 2019)

Obr. 95: V roce 2017 zrevitalizovaný Stříbrný potok na Lesnovských mokřadech (duben 2019)

Obr. 96: Tůně a přehrážky v místě původního odvodňovacího kanálu V hatích (duben 2019)

Obr. 97: Pískovna Hulišťata 1,5 roku od posledního managementového zásahu (duben 2019)

Obr. 98: Jedna z nových tůní v lokalitě Na hádkách s vloženým mrtvým dřevem (prosinec 2019)

Obr. 99: Tůně na Smrčkovský rybnících 1,5 roku po vyhloubení (duben 2019)

Obr. 100: Největší z tůní na Kvášovci je již plná vody (prosinec 2019)

Obr. 101: Loni stržený drn a drobné tůně pro kuňku žlutobřichou ve VVP Rokycany (červen 2019)

Obr. 102: Tůně v Nadějovských nivách, vybudované v roce 2012 (duben 2019)

Obr. 103: Kaskáda nových tůní u Rybníka Březina (prosinec 2019)

5. VÝHLED NA DALŠÍ ROKY

I v dalších letech chceme navázat na dosavadní úspěšnou práci. Chceme nadále pokračovat v péči o stávající lokality a chceme se také pokusit vyjednávat s vlastníky a úřady možnosti realizací opatření na dalších lokalitách v kraji Vysočina i jinde v ČR. Chceme se i nadále ve své práci zaměřovat zejména na podporu zadržení vody v krajině, zlepšování vodního režimu lokalit i větších částí krajiny a podporu populací nejohroženějších druhů obojživelníků – mj. čolka velkého, kuňky ohnivé, ropuchy krátkonohé, kuňky žlutobřiché a skokana ostronosého. Minimálně tyto druhy si podle nás zvýšenou pozornost zasluhují.

Chceme také pokračovat v pořádání akcí pro veřejnost, a to i se zapojením veřejnosti do prací (zejména „Žabí den - Save the Frogs Day“) a také v realizaci přednášek či besed.

Nadále chceme spravovat a rozvíjet naše obě internetové stránky tak, aby obsahovaly co nejvíce kvalitních informací o obojživelnících, mokřadech, tůních a dostatek praktických informací o vytváření a péči o tyto významné biotopy v krajině.